

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 26/03-42

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 21. mája 2003 v senáte zloženom z predsedu Jána Klučku a zo sudcov Alexandra Bröstla a Ľudmily Gajdošíkovej v konaní o sťažnosti L. K., bytom K., zastúpeného advokátkou JUDr. B. P., K., vo veci porušenia jeho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 1220/00 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo L. K. podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 1220/00 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Košice II prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 1220/00 konal bez zbytočných prietáhov.

3. L. K. priznáva primerané finančné zadostučinenie vo výške 20 000,-- Sk (slovom dvadsaťtisíc slovenských korún), ktoré mu je Okresný súd Košice II povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Košice II je povinný uhradiť trovy konania advokátke JUDr. B. P., K., vo výške 13 200,-- Sk (slovom trinásťtisíc dvesto slovenských korún) do 15 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bolo 25. októbra 2002 doručené podanie L. K. (ďalej len „sťažovateľ“), bytom K., označené ako „Ústavná sťažnosť Návrh“. Z jeho obsahu vyplynulo, že sťažovateľ ním napáda zbytočné prietahy v konaní Okresného súdu Košice II v pracovnoprávnej veci (žaloba o neplatnosť výpovede z pracovného pomeru a náhrada mzdy) vedenej pod sp. zn. 19 C 1220/00.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti o. i. uviedol:

„Dňa 15. 11. 2000 som u odporcu podal návrh o neplatnosť skončenia pracovného pomeru výpoveďou. Pretože súd nevytýčil pojednávanie ani po 6 mesiacoch, podal som sťažnosť predsedovi odporcu dňa 22. 5. 2001, ktorý mi odpovedal, že moja sťažnosť nie je dôvodná. Preto som sa obrátil na Váš súd listom zo 16. 6. 2001 doručeným Vám 20. 6. 2001, na ktorý ste mi odpovedali Vaším listom z 29. júna 2001 Rvp. 375/01.

Nakoľko ste môj podnet neprijali, ale ho odložili a ani ste mi nepridelili advokáta, obrátil som sa do Strasbourgu na Európsky súd pre ľudské práva. Tam mi doporučili obrátiť sa so svojou sťažnosťou na Váš súd v zmysle novely Ústavy SR účinnej od 1. 1. 2002, čo činím touto sťažnosťou. ...

Sťažujem sa na to, že odporca môj návrh z 5. 11. 2000 za dva roky nerozhodol a za dva roky vytýčil iba jedno pojednávanie vo februári r. 2002, napriek tomu, že ide o zjavne neplatnú výpoveď. ...

Preto navrhujem, aby Ústavný súd rozhodol tak, že

- prijíma ústavnú sťažnosť navrhovateľa na ďalšie konanie a tak, že

- základné právo navrhovateľa na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prietahov zaručené mu čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky v konaní vedenom pred Okresným súdom Košice II. pod sp. zn. 19 C 1220/00 porušené bolo.

Prikazujem odporcovi vo veci navrhovateľa 19 C 1220/00 konať bez zbytočných prietáhov.

Odporca je povinný zaplatiť navrhovateľovi primerané zadosťučinenie 200.000,- Sk do 2 mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ÚS SR. ...

Primerané zadosťučinenie si uplatňujem z toho dôvodu, že som prvé tri mesiace bol nútený žiť z podpory 3.000,- Sk a potom 6 mesiacov z 1.500,- Sk a zo sociálnych dávok až do 26. 2. 2002, kedy som na výzvu zamestnávateľa okamžite nastúpil do zamestnania a pretože listom zo dňa 28. 2. 2002 som dostal ďalšiu výpoveď som bez podpory, lebo som objektívne nemohol preukázať 6 mesiacov platenia príspevku na poistenie v nezamestnanosti po vyradení z evidencie nezamestnaných. ...

Aj keď som bezpochyby v práve, čo je zrejmé z výpovede zo 4. 10. 2000, ktorú som prevzal 4. 10. 2000 súd zaviniť, že som sa ocitol po dobu 2 rokov v životnej situácii, ktorá bola plná strádania a živorenia a ktorá pretrváva naďalej pre zbytočné prietahy odporcu.

Vzhľadom na posledne uvedené prosím, aby Ústavný súd SR tento (druhý) raz mojej žiadosti o pridelenie advokáta na zastupovanie v konaní pred Ústavným súdom, ktorú týmto podávam, vyhovel a prideliť mi advokáta pre konanie pre ÚS SR. “

Ústavný súd 19. februára 2003 rozhodol o ustanovení právneho zástupcu sťažovateľovi pre konanie pred ústavným súdom a ten istý deň aj o prijatí jeho sťažnosti na ďalšie konanie. K prijatej sťažnosti sa podľa § 29 ods. 6 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) vyjadril predseda Okresného súdu Košice II, ktorý vo svojom liste z 5. marca 2002 (Spr. 251/03) uviedol:

„Podaním, doručeným tunajšiemu súdu dňa 27. 2. 2003, ma žiadate o vyjadrenie sa k sťažnosti L. K. vo veci vedenej pod sp. zn. 19 C 1220/00.

Po oboznámení sa s predloženou sťažnosťou, ako aj s napadnutým spisom tunajšieho súdu, v ktorom sa namietajú prietahy v konaní, Vám dávam nasledujúce vyjadrenie:

Žaloba o určenie neplatnosti skončenia pracovného pomeru bola podaná na tunajšom súde dňa 15. 11. 2000, pričom dňa 27. 11. 2000 dal konajúci sudca JUDr. P. K. pokyn pre doručenie rovnopisu žaloby žalovanému a zároveň ho vyzval, aby sa o podanom

návrhu vyjadril v lehote 15 dní. Vyjadrenie žalovaného bolo doručené súdu dňa 18. 12. 2000.

Dňa 23. 5. 2001 bolo vyjadrenie žalovaného doručené žalobcovi a v januári 2002 bol určený termín pojednávania na deň 7. 2. 2002. V novembri 2002 bol vytýčený termín ďalšieho pojednávania na deň 10. 12. 2002. Obe pojednávania sa uskutočnili.

Dňa 3. 3. 2003 žiadal konajúci sudca od žalovaného oznámenie o zárobku žalobcu.

Lehoty, ktoré uplynuli medzi jednotlivými úkonmi, resp. pojednávaniami v danej veci, sú objektívne dané množstvom nevybavených vecí v súdnom oddelení JUDr. P. K., ktorých bolo k 28. 2. 2003 801.“

Vzhľadom na skutočnosť, že obaja účastníci konania súhlasili s upustením od ústneho pojednávania, ústavný súd konal a rozhodol vo veci sťažovateľa bez jeho nariadenia.

II.

Sťažovateľ sa svojou sťažnosťou domáhal vyslovenia porušenia svojho základného práva upraveného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), podľa ktorého „Každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priesťahov...“.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „odstránenie stavu právnej neistoty je podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov“ (II. ÚS 61/98), pričom „tento účel možno zásadne dosiahnuť právoplatným... rozhodnutím. Nepostačuje, že štátny orgán vo veci koná“ (II. ÚS 26/95). K vytvoreniu stavu právnej istoty preto dochádza až „právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu“ (I. ÚS 10/98).

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priesťahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (I. ÚS 70/98, II. ÚS 74/97, II. ÚS 813/00) zohľadňuje tri

základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria súd považuje aj povahu prejednáwanej veci.

Preskúmaním doterajšieho konania pred Okresným súdom Košice II ústavný súd zistil nasledovné skutočnosti a dospel k nasledovným záverom:

1. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitosť veci, ústavný súd z predloženého súdneho spisu Okresného súdu Košice II zistil, že v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 1220/00 ide o pracovnoprávnu vec, a to rozhodnutie o platnosti výpovede danej sťažovateľovi jeho zamestnávateľom podľa § 46 ods. 1 písm. c) Zákonníka práce a o náhradu mzdy. Ide o konanie, ktoré právne zložitú nie je, pričom aj metodika postupu všeobecných súdov v pracovnoprávnej veci je dostatočne jasná a podporená ich stabilizovanou judikatúrou. Zo sťažnosti sťažovateľa, z vyžiadaného súdneho spisu, ako aj z vyjadrenia Okresného súdu Košice II vyplynulo, že vec nie je ani fakticky zložitá. Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd uzavrel, že pred Okresným súdom Košice II prebieha konanie, ktoré tvorí bežnú súčasť rozhodovacej činnosti súdov a nemožno ho považovať ani za právne a ani fakticky zložitú, takže pri jeho sústredenom postupe bolo možné rozhodnúť bez zbytočných prietáhov. Na právnu ani faktickú zložitosť veci vedenej pod sp. zn. 19 C 1220/00 napokon nepoukázal ani Okresný súd Košice II vo svojom vyjadrení k sťažnosti sťažovateľa.

2. Ďalším kritériom, ktorého použitím ústavný súd zisťoval existenciu zbytočných prietáhov v konaní sp. zn. 19 C 1220/00, bolo správanie sťažovateľa ako účastníka tohto súdneho konania. Ústavný súd hodnotil jeho postup ako aktívny a súčinnosťný, keďže sa zúčastnil nariadených pojednávaní (7. februára 2002 a 10. decembra 2002) a sťažnosťou na prietahy v konaní z 22. mája 2001 sa domáhal urýchlenia konania. Jeho postup preto výrazne neprispel k doterajšej dobe konania pred Okresným súdom Košice II.

3. Tretím kritériom, ktorého použitím ústavný súd zisťoval, či došlo k zbytočným prietahom v označenom súdnom konaní, bol postup samotného Okresného súdu Košice II vo veci sp. zn. 19 C 1220/00. Ústavný súd rozdelil doterajšiu dobu konania na dve etapy,

a to prvú od doby podania návrhu sťažovateľa 15. novembra 2000 do mája 2001, počas ktorej bol opis žaloby doručený odporcovi a vyjadrenie odporcu sťažovateľovi. Od uvedeného termínu boli nariadené dve pojednávania, a to 7. februára 2002 a 10. decembra 2002, z ktorých sa prvé týkalo neplatnosti prvej výpovede a náhrady mzdy. Druhé z konaní sa zaoberalo neplatnosťou druhej výpovede danej sťažovateľovi 1. marca 2002 (podľa § 45 ods. 1 a 2 Zákonníka práce).

Vychádzajúc z obsahu týchto konaní, ako aj postupu Okresného súdu Košice II ústavný súd zistil, že napriek ich nariadeniu Okresný súd Košice II nepostupoval plynule tak, aby odstránil právnu neistotu sťažovateľa vo veci, o súdnu ochranu ktorej požiadal. Z vyžiadaného súdneho spisu Okresného súdu Košice II ústavný súd zistil, že hoci po prvom pojednávaní (7. februára 2002) ho odročil na neurčito za účelom ďalšieho dokazovania, vo veci žiadne dokazovanie nepripravoval a ani si naň nezabezpečoval podklady a uvedené platí v plnom rozsahu aj pre jeho postup po druhom pojednávaní (10. decembra 2002). V dôsledku toho za obdobie dvoch rokov Okresný súd Košice II nezískal ani základné podklady pre svoje meritórne rozhodnutie vo veci sťažovateľa, keďže napríklad oznámenie o výške priemerného zárobku sťažovateľa žiadal od odporcu až 3. marca 2003. SWAM, spol. s r. o. – Renault Košice zaslala Okresnému súdu Košice II potvrdenie o výške príjmov sťažovateľa 13. marca 2003. Vychádzajúc z povahy prejednávanej veci, skutočnosti, že sťažovateľ sa o doterajšiu dobu konania výrazným spôsobom nepričinil, ako aj argumentácie Okresného súdu Košice II, ktorý doterajšiu dobu konania zdôvodňuje množstvom nevybavených vecí (čo však nemôže ísť na ťarchu sťažovateľa), ústavný súd rozhodol, že v konaní sp. zn. 19 C 1220/00 došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

III.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, príp. nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, príp. prikáže tomu, kto právo porušil, aby vo veci konal. Podľa čl. 127 ods. 3

ústavy ústavný súd môže zároveň na žiadosť osoby, ktorej práva boli porušené, rozhodnúť o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia.

1. Ústavný súd v súlade so svojím rozhodnutím o porušení základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy v zmysle § 56 ods. 3 zákona o ústavnom súde prikázal Okresnému súdu Košice II, aby vo veci sp. zn. 19 C 1220/00 konal bez zbytočných prietahov.

2. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy: „Ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.“

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde „Ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha“. Z ustanovenia § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde vyplýva, že primerané finančné zadosťučinenie má povahu náhrady nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch.

Sťažovateľ požadoval priznanie finančného zadosťučinenia vo výške 200 000,-- Sk, pričom v doplnení svojej sťažnosti ústavnému súdu jeho právna zástupkyňa argumentovala tým, že Okresný súd Košice II o právach sťažovateľa vyše dvoch rokov nerozhodol, sťažovateľ žil v právnej neistote a nielenže utrpel stratu na zárobku, ale aj morálnu nemajetkovú ujmu, ktorá spočíva v nemožnosti pracovať v riadnom pracovnom pomere, a tým následne aj v neuplatnení sa v spoločenskom živote. Z uvedených dôvodov nárok sťažovateľa na finančné odškodnenie možno považovať za opodstatnený.

Pri určení výšky primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza Európsky súd pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Súčasne sa pritom riadil úvahou, že cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je síce zmiernenie nemajetkovej ujmy, avšak nie aj prípadná náhrada škody.

Hoci ústavný súd prikázal Okresnému súdu Košice II, aby v označenom súdnom konaní konal bez zbytočných priet'ahov, vychádzal z názoru, že porušenie základného práva s'ťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nemožno účinne odstrániť len uplatnením tejto jeho právomoci.

Vzhľadom na celkovú dobu konania Okresného súdu Košice II v konaní sp. zn. 19 C 1220/00, berúc do úvahy, že s'ťažovateľ sa o predĺženie tejto doby zásadne nepričinil, a zohľadňujúc konkrétne okolnosti prípadu vrátane pozície s'ťažovateľa sprevádzanej pocitom neistoty, utrpenia a krivdy, ako aj naplnenie princípu spravodlivosti ústavný súd považoval priznanie sumy 20 000,-- Sk za primerané finančné zadost'učinenie podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

3. Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania, ktoré vznikli ustanovenej právnej zástupkyňi advokátke JUDr. B. P., ktoré vyčíslil sumou 13 200,-- Sk (§ 1 ods. 3, § 13 ods. 8, § 16 a § 25 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb), pričom vychádzal z výšky priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2002, ktorá bola 12 811,-- Sk. Náhrada bola priznaná za tri úkony po 4 270,-- Sk a 130,-- Sk režijný paušál.

Trovy konania je Okresný súd Košice II povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. mája 2003